

Vzdělávací obor:

Výchova k občanství

Očekávaný výsledek učení:

CAS-VKO-002-ZV9-012

Vytváří návrh společensky prospěšné akce a do některé se aktivně zapojuje.

Popis úrovně **SPLNĚNO**

- Zpracuje návrh a zdůvodnění společensky prospěšné akce, který prezentuje.
- Zapojuje se do společensky prospěšné akce.
- Zhodnotí možné překážky při realizaci akce a navrhne řešení.
- Vyhodnotí dopad akce a navrhne vylepšení pro budoucí projekty.

Mezinárodní den Romů – příprava a realizace projektového dne ve škole

autorka materiálu: Marie Smutná

Krátký textový popis (anotace)

Ilustrace je rozdělena do několika částí: na úvodní motivační hodinu, kdy se žáci ve třídě na základě vstupních informací a otázek rozhodují o tom, zda ve škole uspořádat projektový den k Mezinárodnímu dni Romů. V případě, že se rozhodnou projektový den uspořádat, připravují si v další části pomocí akčního plánu průběh, který následně realizují. Poslední část je věnována vyhodnocení akce a jejích dopadů.

Popis realizace

Úvod:

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy spolu s Národním pedagogickým institutem připravují už několik let materiály pro školy, aby si připomněly Mezinárodní den Romů. V roce 2025 ministr školství Mikuláš Bek uvedl: *„Mezinárodní den Romů není jen slavnostním dnem, ale i výzvou k aktivitě. Vzdělávání má obrovskou moc – může bořit předsudky, budovat respekt a otevírat nové příležitosti. Viz <https://press.npi.cz/tema/msmt-mezinarodni-den-romu-a-rovny-pristup-ke-vzdelavani>*

Ve skupinkách po 4 si zodpovězte se spolužáky otázky:

- Co víte o Mezinárodním dni Romů?
- Proč by se měl podle vás připomínat?

Poté sdílejte své odpovědi v kruhu s celou třídou.

Kontextová informace:

Mezinárodní den Romů připadá na 8. duben, což je den vzniku Mezinárodní romské unie (International Romani Union, zpočátku pod názvem World Romani Union). Ta byla založena 8. dubna 1971 na kongresu v Londýně. ... Delegáti kongresu, kterých byly necelé tři desítky, se tehdy dohodli na vzhledu romské vlajky a romské mezinárodní hymny.

V České republice se Mezinárodní den Romů slaví od roku 2001. Zdroj: Wikipedie

Společně se spolužáky se zamyslete nad tím, které romské osobnosti znáte. Řadu z nich najdete na portále Amendar: <https://amendar.cz/osobnosti/page/3/>.

Poslechněte si, co říkají Patrik Banga a Jarmila Balážová:

<https://www.youtube.com/watch?v=EgBoE-I0bDM>

Zodpovězte si společně ve dvojicích, poté společně:

- Co říkají Patrik Banga a Jarmila Balážová o svém romství?
- Je pro ně důležité, že jsou Romové?

Kontextové informace:

Patrik Banga je původní profesí programátor. Pochází z pražského Žižkova, ke kterému se celý život hlásí. Svou novinářskou kariéru začal v Jugoslávii, odkud v roce 1999 psal zpravodajské články pro česká média. Od roku 2007 pracuje pro server *iDNES.cz*, kde působí (s dvouletou přestávkou v České televizi) dosud. V roce 2022 debutoval se svou knihou **Skutečná cesta ven**, kterou vydalo nakladatelství HOST. Je prvním Romem, který byl v roce 2023 nominován a získal cenu Magnesia litera. Více o něm viz <https://banga.cz/>.

Jarmila Balážová V roce 1997 vystudovala na Fakultě sociálních věd Univerzity Karlovy žurnalistiku. V letech 1992–1998 pracovala v Českém rozhlase v romské redakci, kde připravovala romské vysílání *O Roma vakeren*. Od roku 1997 působila jako šéfredaktorka romského měsíčníku *Amaro gendalos*. Od roku 1999 pracovala v České televizi jako dramaturgyně pořadů pro děti a mládež, moderovala zde dětský diskusní pořad Tykadlo a talk show *Rozhovory Jarmily Balážové*.

Práce s příběhem z materiálu „Síla romských příběhů“

(https://zapojmevsechny.cz/storage/app/media/uploaded-files/S%C3%8DLA%20ROMSK%C3%9DCH%20P%C5%98%C3%8DB%C4%9AH%C5%AE_MDR2025.pdf)
(15–20 min)

Vyber jeden příběh podle tématu, který si společně ve třídě přečtete:

- Horváthová Dužďová, Věra: Devadesátkou, IN: Samet blues. Drsná devadesátá v povídkách Romů, s. 15 – téma: reflexe rasově motivovaných útoků v devadesátých letech
 - Kanaloš, Martin: z připravované knihy, s. 18 – téma: preventivní ukrývání identity ve škole
 - Fabiánová, Tera: Jak jsem chodila do školy, s. 19 – téma: diskriminace Romů ve vzdělávání ve třicátých letech
- Zodpověz si tyto otázky: Co v tobě příběh vyvolal? Co tě překvapilo?

Společná debata: Má smysl uspořádat projektový den zaměřený na Mezinárodní den Romů? (10 min)

Nejprve ve dvojici se spolužákem si zodpovězte tyto otázky:

- *Jak můžeme pomoci zlepšit porozumění mezi lidmi různého původu?*
- *Co bychom o Romech chtěli vědět víc?*
- *Může škola pomáhat bořit předsudky? Jak?*

Zapiš hlavní důvody na tabuli → z nich pak může vzniknout „**společenské zadání**“ pro projektový den (např. „*Pojďme ukázat, co nás může romská kultura naučit*“ nebo „*Chceme, aby na naší škole byli všichni respektováni*“.)

Společně ve třídě hlasujte: Připravíme ve škole projektový den k Mezinárodnímu dni Romů?

Pokud jste se ve třídě rozhodli, že projektový den uspořádáte, vypracujte si v další hodině akční plány ve skupinách pomocí pracovního listu (viz příloha v závěru tohoto dokumentu).

Další částí je realizace projektového dne.

Po skončení projektového dne se věnuj se svými spolužáky během jedné vyučovací hodiny vyhodnocení akce: Jak se vydařily přípravy, byly dostatečné? Jak proběhla celá akce – co se podařilo, co by šlo příště udělat lépe? Máte zpětnou vazbu od spolužáků z dalších tříd, kteří se projektového dne zúčastnili? Naplnili jste cíle, které jste si stanovili? V jaké úrovni (ideální, reálné, minimální)?

Vazba na klíčové kompetence

Název KK Složka KK Kód OVU	Znění OVU	Vzdělávací strategie
KK k občanství a udržitelnosti Odpovědné rozhodování a jednání KOB-ODP-000-ZV9-001	<i>Přebírá odpovědnost za věci okolo sebe a za možné dopady svých rozhodnutí vůči ostatním a okolí.</i>	- umožňuji žákovi převzít odpovědnost za uskutečnění přiměřeného úkolu, který si sám zvolí nebo s nímž se vnitřně ztotožní – nezaměřuji prostě vykonání zadaného úkolu či příkazu se skutečným převzetím odpovědnosti - stavím žáky před situace vyžadující přijetí jejich vlastního rozhodnutí (např. při řešení praktického úkolu), nezaměřuji uskutečnění něčeho na příkaz za rozhodnutí, které žák svobodně a odpovědně zvolil - stavím žáky před dilemata týkající se sociální, ekonomické a environmentální spravedlnosti a podněcuji je k zaujetí odůvodněných stanovisek, k argumentaci a diskusi (např. formou vhodné diskusní aktivity) - v případě potřeby vyjádřím a odůvodním i svůj odůvodněný pohled a názor, ale nemanipuluji
KK k podnikavosti a pracovní Realizace akcí, aktivit, projektů KPP-REA-000-ZV9-001	<i>Realizuje aktivity podle vlastních či skupinových postupů.</i>	- nabízím žákům volnější úkoly, projekty, které jim umožňují aktivně se ptát, vybrat si témata, rozhodovat se, plánovat své akce, nést za ně odpovědnost a řešit je nezávisle, inovativními originálními přístupy - zapojuji žáky do řízení a realizace akcí, žáci jsou (spolu)organizátory, (spolu)tvůrci různých aktivit školy: školní časopisy, besídky, výstavy, zahradní slavnosti a organizace zájmových kroužků pro veřejnost (spojení školy a komunity), sportovní turnaje, aktivity žákovského parlamentu, školní výlety, divadelní představení, dobrovolnické akce apod. - podporuji žáky a zaměřuji se na práci se zpětnou vazbou a reflexí – žáci oceňují, co se jim povedlo, pojmenovávají, co příště udělat jinak a jak, aby proces řízení a realizace zkvalitnili, pracují s chybou

Metodický komentář pro učitele

Aktivita vypracovaná k úrovni SPLNĚNO klade na žáky a učitele poměrně vysoké nároky (je vhodné zapojit každého žáka, pomoci při rozdělování rolí při přípravě, realizaci a následném plnění rolí, sledovat míru a způsoby komunikace, řešení případných neshod atp.). Východiskem je první hodina, kdy by se na základě informací, debaty a videí měli sami rozhodnout, zda považují cíl – uspořádání projektového dne věnovaného Mezinárodnímu dni Romů ve škole – za potřebný. Pokud si odhlasují, že projektový den realizovat nechtějí, je to v pořádku – i to se dá využít k reflexi. Pokud si odhlasují, že projektový den uspořádají, můžete je nechat sbírat nápady na jednotlivé aktivity projektového dne samostatně nebo jim můžete být nápomocní s hledáním konkrétní náplně nebo inspirace. Podpořit je můžete tím, že realizaci projektového dne domluvíte s vedením školy i s kolegy, bez jejichž zapojení se to neobejde. Je potřeba, abyste společně s žáky promysleli, pro koho bude projektový den určen – zda se dotkne celé školy, jen druhého stupně nebo jen některých tříd. Záleží samozřejmě na velikosti školy. I pokud by byl projektový den realizován jen v některých třídách/ročnících, mohou jeho výstupy být vystaveny ve společných prostorách a na webu / sociálních sítích školy, a přitáhnout tak pozornost i ostatních žáků školy.

Náměty, které lze při přípravě jednotlivých aktivit do hodin využít:

- Četby ukázek z materiálu vypracovaného NPI v roce 2025: https://zapojevsechny.cz/storage/app/media/uploaded-files/S%C3%8DLA%20ROMSK%C3%9DCH%20P%C5%98%C3%8DB%C4%9AH%C5%AE_MDR2025.pdf – je vhodné dopředu připravit otázky k reflexi.
- Pozvat známou romskou osobnost, např. Patrika Bangu, Jarmilu Balážovou nebo další, viz např. <https://amendar.cz/osobnosti/page/2/>.
- Lze využít také učebnice Druhá směna: <https://www.romanovodori.cz/ucebnice/>, kterou připravila Romea.

Popis ověřování

Při ověřování můžete sledovat několik ukazatelů:

- Důležité je sledovat, nakolik se žákům podařilo samostatně převzít odpovědnost za něco, co je užitečné pro ostatní či okolí. Zároveň je důležitou součástí procesu vyhodnocení žáka, zda a nakolik převzetí odpovědnosti zvládl. Žák také vyhodnocuje, co se naučil nového o sobě, procesech, společnosti a světě. Součástí dopadů je ovšem také pracovat s výsledky rozhodování žáků – proč se rozhodli, či nerozhodli projektový den realizovat. Zvolený nástroj – hlasování – je pro žáky jedním z prvotních seznámení s tím, jak to funguje v zastupitelské demokracii a že dopady mého osobního rozhodování mají vliv i na ostatní.
- Vzhledem k tematickému zaměření i rozsahu úlohy se nabízí ověřovat i následující projevy z komponenty sociální, ekonomická a environmentální spravedlnost.
- Žák argumentuje, proč je důležitá sociální, ekonomická a environmentální spravedlnost.
- Žák určí, čím lze přispět k jejímu odstraňování či snižování na osobní i systémové úrovni.
- Žáci mohou dát prostor kreativním nápadům, zároveň je potřeba, aby reflektovali kvalitu a uskutečnitelnost nápadů a také přemýšleli o minimalizaci rizik.
- Důležitým ukazatelem je vypracování akčních plánů, které mohou odhalit případné slabiny a rizika, na které se pod vedením pedagoga mohou zaměřit.

Zdroje

Radka Patočková, Jiřina Kuklová Stolařová, Karolína Ryvolová, *Mezinárodní den Romů. Síla romských příběhů: Jak obohatit výuku a školní prostředí*. Online. 2025. Praha: Národní pedagogický institut ČR. Podpora rovných příležitostí. Dostupné z: https://zapojevsechny.cz/storage/app/media/uploaded-files/S%C3%8DLA%20ROMSK%C3%9DCH%20P%C5%98%C3%8DB%C4%9AH%C5%AE_MDR2025.pdf. [cit. 2025-04-24].

Pracovní list

Zaznamenejte si odpovědi ve skupině

Proč realizovat zvolenou aktivitu:

Pro koho je aktivita určena:

Jaký problém řeší / Co mění:

Akční plán

Popište situaci:				
Popište aktivitu:				
Koordinační – kontaktní osoba:				
Ideální cíl:				
Reálný cíl:				
Minimální cíl:				
Krok 1	Krok 2	Krok 3	Krok 4	Poznámky
Kdo	Kdo	Kdo		
Do kdy	Do kdy	Do kdy		
Podpora, zdroje		Kontakty – zapojení		

Při prezentaci popište projekt v těchto bodech:

Stručné představení projektu:

Komu je projekt určený:

Jaký je cíl vašeho projektu:

Co budete dělat v rámci projektu:

Jakou pomoc potřebujete:
